

Projektų vykdytojams: **kaip tinkamai nustatyti kvalifikacijos reikalavimus tiekėjui**

Europos socialinio fondo agentūra (Agentūra) parengė leidinį, skirtą (viešųjų) pirkimų vykdytojams, įgyvendinantiems iš Europos socialinio fondo lėšų finansuojamus projektus.

Šiame leidinyje aptariamos aktualios tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo pirkimo dokumentuose sąlygos, leisiančios projektų vykdytojams tinkamai pasirengti (viešiesiems) pirkimams ir nesuklysti kvalifikacijos vertinimo procedūroje.

*Leidinį parengė Teisės skyriaus viešųjų pirkimų specialistai:
Indrė Nausėdienė, Justė Juškienė, Julija Laukienė, Adomas Gričius.*

Kvalifikacijos reikalavimai ir jų teisinis reglamentavimas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 47 str. 1 d., perkančioji organizacija turi pareigą išsiaiškinti, ar tiekėjas, su kuriuo laimėjimo atveju ketinama sudaryti viešojo pirkimo sutartį, yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti viešojo pirkimo sutartį.

Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos 2014 m. spalio 8 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-316 (toliau – PAFT), reglamentuojančios ne perkančiųjų organizacijų pirkimų vykdymo tvarką, tokios pareigos ne perkančiajai organizacijai imperatyviai nenustato, tačiau, remiantis ne perkančiųjų organizacijų pirkimus reglamentuojančiais principais (PAFT 457 p.), sutampančiais su perkančiųjų organizacijų pirkimus reglamentuojančiais principais (VPĮ 17 str. 1 d.), darytina išvada, kad ne perkančiųjų organizacijų pirkimuose nustatomai kvalifikacijos tikrinimo tvarkai yra taikomos tos pačios taisyklės kaip ir perkančiųjų organizacijų pirkimuose.

Pažymėtina, kad perkančioji (ne perkančioji) organizacija, siekdama įsitikinti tiekėjo kompetencija, patikimumu, pajėgumu vykdyti numatomą sudaryti pirkimo sutartį, turi teisę pirkimo dokumentuose nustatyti būtinus tam kvalifikacijos reikalavimus, kurie pagal savo turinį yra skirstomi į šiuos tris segmentus:

- 1 tiekėjų teisė verstis atitinkama sutarties įvykdymui reikalinga veikla;
- 2 tiekėjų finansinis ir ekonominis pajėgumas;
- 3 techninis ir profesinis pajėgumas.

VPĮ nėra nurodyta, kokius konkrečius kvalifikacijos reikalavimus perkančioji organizacija turi teisę nustatyti atitinkamo pirkimo atveju. Kaip jau buvo minėta, to nėra įtvirtinta ir PAFT nuostatose. Sprendimą dėl konkrečių kvalifikacijos reikalavimų vykdančiam pirkimui, kurie būtų reikalingi kompetencijai, patikimumui, pajėgumui patikrinti tame atitinkamame pirkime, priima pati perkančioji (ne perkančioji)

organizacija, įvertinusi pirkimo pobūdį ir kitas reikšmingas aplinkybes. Svarbiausia, kad pirkimo sąlygose nustatyti tiekėjo kvalifikacijos reikalavimai atitiktų esminį kriterijų (tikslą) – būtų objektyviai pakankami tam, kad perkančioji (ne perkančioji) organizacija galėtų būti užtikrinta tiekėjo pajėgumu įvykdyti pirkimo užduotį. Be to, pirkimo sąlygose nustatyti kvalifikacijos reikalavimai turi būti tikslūs, aiškūs, be dvi-prasmybių, kad kiekvienas tiekėjas galėtų suprasti, kokią kvalifikaciją jis turi turėti, norėdamas dalyvauti (viešajame) pirkime ir jį laimėti.

VPĮ 47 str. 1 d. įtvirtinta sąvoka „būtinai kvalifikacijos reikalavimai“ ir VPĮ 17 str. 1 d., PAFT 457 p. įtvirtinti principai leidžia daryti išvadą apie perkančiųjų (ne perkančiųjų) organizacijų teisę viešojo pirkimo dokumentuose nustatyti tik tokius tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus, kurie leistų išsirinkti ne geriausius, ne kompetentingiausius ir ne patikimiausius tiekėjus, o tiekėjus, kurie gebėtų vykdyti numatomą sudaryti pirkimo sutartį. Taigi tokios organizacijai priklausančios teisės įsitikinti tiekėjo kompetencija, patikimumu, pajėgumu įgyvendinimas nėra absoliuti perkančiųjų (ne perkančiųjų) organizacijų diskrecija, ji ribojama, atsižvelgiant į realaus atitinkamo reikalavimo poreikio santykį su pirkimo objektu. Tuo atžvilgiu svarbu pažymėti, kad būtinai kvalifikacijos reikalavimai, nustatyti pirkimo sąlygose, turi visiškai atitikti perkamą objektą, nes tik reikalavimai, visiškai atitinkantys perkamą objektą, gali būti jam proporcingi ir užtikrinti pagrindinius (viešųjų) pirkimų skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo principus.

Pažymėtina ir tai, kad iškelus būtinus kvalifikacijos reikalavimus tiekėjui, pirkimo dokumentuose turi būti nurodomi ne tik patys reikalavimai, bet ir šių reikalavimų atitiktį galintys patvirtinti ir reikalaujami iš tiekėjų pateikti dokumentai.

Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimai ir kvalifikaciją pagrindžiančių dokumentų pateikimo reikalavimai nėra tapatūs. Kvalifikacija – objektyvi kategorija (juridinis faktas), kuri žymi tam tikrų praeities ar dabarties faktų egzistavimą (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-293/2011; 2011 m. gegužės 9 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-231/2011*). Tiekėjo kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai – tik juridinio fakto patvirtinimo šaltinis, todėl jų nepateikimas ar netinkamas pateikimas nepaneigia kvalifikacijos kaip tam tikro juridinio fakto, jei ta kvalifikacija iš tikrųjų yra ir tai galima įrodyti kitomis ir / ar papildomomis priemonėmis (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 5 d. nutartis, priimta*

civilinėje byloje Nr. 3K-3-158/2011; 2012 m. birželio 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-280/2012).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis VPĮ 25 str. 2 d. ir PAFT 40 skirsnio nuostatomis, perkančioji organizacija, vykdydama mažos vertės pirkimus, ir, kaip jau buvo minėta, ne perkančioji organizacija, vykdydama pirkimus, turi teisę apskritai netikrinti (nevertinti) tiekėjų kvalifikacijos. Vis dėlto perkančioji (ne perkančioji) organizacija, tokiu atveju nusprendusi netikrinti tiekėjo kvalifikacijos, turi įvertinti riziką sudaryti pirkimo sutartį su nepatikimu, nepajėgiu pirkimo sutartį įvykdyti tiekėju. Be to, perkančioji (ne perkančioji) organizacija turi žinoti, kad jos teisė nekelti kvalifikacijos reikalavimų nėra neribota. Perkančiosios (ne perkančiosios) organizacijos galimybė netikrinti tiekėjų kvalifikacijos turėtų būti suprantama kaip jos teisė pirkimo sąlygose neįtvirtinti atitinkamų tiekėjų kvalifikacijos reikalavimų, tačiau, jei pagal kitas imperatyviasias teisės normas (specialiuosius teisės aktus) pirkimo sutartis su tiekėju negali būti sudaryta (pavyzdžiui, tiekėjui neturint teisės verstis tam tikra veikla, neturint specialaus leidimo) ir tai paaiškėja perkančiajai (ne perkančiajai) organizacijai, ji su tokiu tiekėju negali sudaryti sutarties. Jeigu specialiaame teisės akte yra įtvirtintas reikalavimas dėl atitinkamos teisės ir (ar) specialaus leidimo turėjimo, net ir nenustačius tokio reikalavimo (viešojo) pirkimo sąlygose, perkančioji (ne perkančioji) organizacija negali sudaryti (viešojo) pirkimo sutarties su tiekėju, kuris atitinkamos teisės ir (ar) atitinkamo leidimo neturi.

Pažymėtina, kad, vadovaujantis VPĮ 47 str. 7 d., tiekėjo kvalifikacijos reikalavimai turi būti nustatomi pagal 2017 m. birželio 29 d. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1S-105 patvirtintą Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodiką (toliau – Metodika). Atkreiptinas dėmesys, kad VPĮ 25 str. 2 d. ir PAFT 40 skirsnio nuostatos leidžia daryti išvadą, kad Metodika, kaip kvalifikacijos reikalavimų nustatymo vadovas, yra privaloma vykdant visus tarptautinius ir supaprastintus viešuosius pirkimus. Tuo tarpu perkančiajai organizacijai, vykdančiai mažos vertės pirkimus, ir ne perkančiajai organizacijai, vykdančiai pirkimus, Metodikos nuostatos yra rekomendacinės. Visgi svarbu akcentuoti, kad Metodika yra vienintelis teisinis dokumentas (viešųjų) pirkimų srityje, taip detalai reglamentuojantis kvalifikacijos nustatymo tvarką ir jos taikymą, todėl kiekvienu atveju patariame atsižvelgti į Metodikos teikiamas rekomendacijas tiek ir vykdant mažos vertės pirkimus, tiek ir pirkimus pagal PAFT 40 skirsnio nuostatas.

Naujausi Metodikos pakeitimai

Pažymėtina, kad, Metodikos, reglamentuojančios kvalifikacijos reikalavimų nustatymo ir vertinimo tvarką, atžvilgiu buvo atlikta tam tikrų pakeitimų. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymas, kurio pagrindu buvo atlikti pakeitimai, buvo priimtas 2021 m. lapkričio 3 d. (2021-11-03 *Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymas Nr. 1S-159 „Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 1S-105 „Dėl tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos patvirtinimo pakeitimo“*). Šie pakeitimai įsigaliojo 2021 m. gruodžio 1 d.

Svarbu akcentuoti tai, kad iki šio įsakymo įsigaliojimo dienos (2021 m. gruodžio 1 d.) pradėtos pirkimų procedūros turi būti tęsiamos pagal iki jo įsigaliojimo galiojusius Metodikos nuostatus, tuo tarpu naujoms pirkimo procedūroms, kurių pradžia buvo / bus po 2021 m. gruodžio 1 d., yra privaloma Metodika su naujausiais jos pakeitimais.

Pateikiame jums naujausius, projektų vykdytojams aktualiausius Metodikos pakeitimus:

FINANSINIO IR EKONOMINIO TIEKĖJŲ PAJĖGUMO VERTINIMUI SKIRTŲ KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMŲ ESMINIAI PAKEITIMAI:

- Padidinta anksčiau galiojusi kvalifikacijos reikalavimų „**Bendrosios metinės pajamos**“ / „**Bendros metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas**“ / „**Vidutinės metinės pajamos**“ / „**Vidutinės metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas**“ nustatymui taikytina reikšmė:
  - **kai yra numatoma sudaryti trumpalaikę pirkimo sutartį:** vietoj anksčiau galiojusių reikšmių, kai nustatant tokį reikalavimą tiekėjui, turėjo būti atsižvelgiama, jog reikalaujamos bendrosios metinės pajamos / bendrosios metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas / vidutinės metinės pajamos / vidutinės metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs pirkimas, nebūtų 1,5-2 kartus didesnės už numatomą pirkimo sutarties vertę, nuo šiol reikalaujama pajamų vertė turi būti apskaičiuojama ir nustatoma taip, kad ji nebūtų daugiau kaip 2 kartus didesnė už numatomą pirkimo sutarties vertę (*šis*

reikalavimas turi būti nustatomas konkrečia suma eurais, kuri būtų ne daugiau kaip 2 kartus didesnė už numatomą pirkimo sutarties vertę).

- **kai numatoma sudaryti ilgalaikę pirkimo sutartį:** vietoj anksčiau galiojusios reikšmės, kai nustatant tokį reikalavimą tiekėjui turėjo būti atsižvelgiama, kad reikalaujama bendrųjų metinių pajamų / bendrųjų metinių pajamų iš veiklos, su kuria susijęs pirkimas / vidutinių metinių pajamų / vidutinių metinių pajamų, iš veiklos su kuria susijęs pirkimas vertė būtų apie 0,5-0,7 visos numatomos pirkimo sutarties vertės, nuo šiol reikalaujama pajamų vertė turi būti apskaičiuojama ir nustatoma taip, kad reikalaujama pajamų vertė būtų apie 0,2-0,7 visos numatomos pirkimo sutarties vertės (*šis reikalavimas nustatomas konkrečia suma eurais, kuri būtų apie 0,2-0,7 visos numatomos pirkimo sutarties vertės, bet ne daugiau kaip 2 kartus didesnė už numatomą didžiausią metinę pirkimo sutarties vykdymo vertę*).

Kaip pastebima, nustatant šį kvalifikacijos reikalavimą, turi būti atsižvelgiama ne tik į planuojamą bendrą pirkimo sutarties vertę, tačiau ir į planuojamą didžiausią metinę pirkimo sutarties vertę.

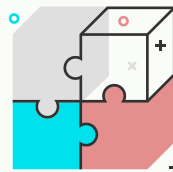
- Taip pat pabrėžta, jog paprastai visi šie aukščiau nurodyti reikalavimai neturėtų būti nustatomi atliekant mažos vertės pirkimus.

TECHNINIO IR PROFESINIO TIEKĖJŲ PAJĖGUMO VERTINIMUI SKIRTŲ KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMŲ ESMINIAI PAKEITIMAI:

- nustatant kvalifikacijos reikalavimą tiekėjo patirčiai tiekiant panašias prekes, teikiant panašias paslaugas, atliekant panašius darbus anksčiau galiojusi taikytina reikšmė 0,3-0,7 dydžio, lyginant su numatoma pirkimo sutarties verte, kiekiu, apimtimi, pakeista į reikšmę „0,7“, lyginant su numatoma atitinkamų prekių, paslaugų ar darbų verte, kiekiu, apimtimi.
- siekiant išsiaiškinti, ar tiekėjas turės pirkimo sutarties vykdymui būtiną personalą, anksčiau galiojusioje Metodikos redakcijoje buvo nustatyta, jog Pirkimo vykdytojas *gali* nurodyti, kad tas pats asmuo galės vykdyti kelių specialistų, ekspertų, vadovų funkcijas. Nuo gruodžio 1 d. ši nuostata, nors iš esmės nesikeitė, nes tai buvo ir yra tik išimtinė galimybė, tačiau naujojoje Metodikos redakcijoje pareiga

Pirkimo vykdytojui nurodyti, kad tas pats asmuo galės vykdyti kelių specialistų, ekspertų, vadovų funkcijas įtvirtinta ją formuluojant imperatyviai – „Pirkimo vykdytojas paprastai turi nurodyti, kad tas pats asmuo galės vykdyti kelių specialistų, ekspertų, vadovų funkcijas, ir tik išimtiniais atvejais, kai dėl pirkimo objekto specifikos tas pats asmuo negalėtų atlikti kelių pirkimo objekto veiklų ar kelių nurodytų specialistų pareigų, pirkimo vykdytojas gali nurodyti atitinkamo personalo skaičių (pavyzdžiui, kai įsigyjamose mokymų paslaugose ir mokymai vienu metu turės vykti kelioms asmenų grupėms, arba kai pagal teisės aktus tam tikras užduotis privalo atlikti ne vienas asmuo).

Naujausių Metodikos pakeitimų apžvalga leidžia daryti pagrįstą išvadą, jog šių pakeitimų tikslas – užtikrinti, jog viešuosiuose pirkimuose dalyvaus bei viešojo pirkimo sutarties pagrindu prekes tieks, paslaugas teiks ar darbus atliks tik kompetentingi tiekėjai, o nustatomi kvalifikacijos reikalavimai tiekėjams bus ne minimalūs, kaip buvo įprasta iki šiol, tačiau būtini, t. y. ne didesni, tačiau ir ne mažesni, nei būtina.

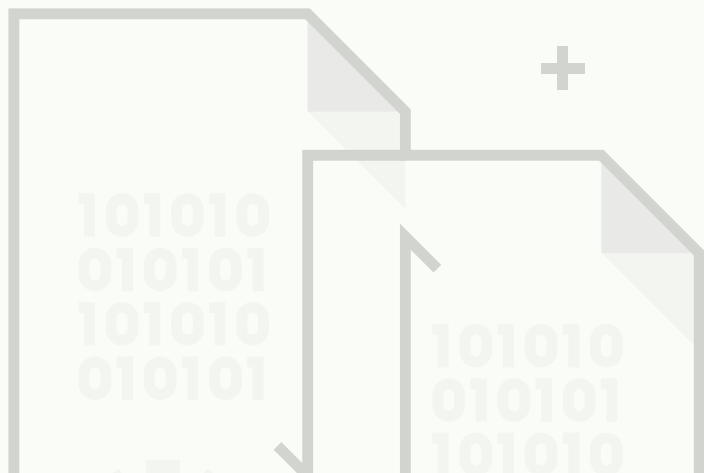

Dažniausios projektų vykdytojų klaidos, susijusios su kvalifikacijos reikalavimų nustatymu

Agentūra, atliekanti projektuose vykdomų pirkimų priežiūrą, pastebėjo, kad perkančiosios organizacijos (ne perkančiosios) organizacijos, nustatydamos kvalifikacinius reikalavimus, ne visada laikosi Metodikoje įtvirtintų kvalifikacijos reikalavimų nustatymo taisyklių. Remiantis tuo, Agentūra išrinko ir sudarė dažniausiai pasitaikančių klaidų, susijusių su kvalifikacijos reikalavimų nustatymu, sąrašą:

- 1** Pasitaiko atvejų, kai projektų vykdytojai nesilaiko Metodikos 7.2. p., kuriame nurodyta, kad pirkimo objektą skaidant į dalis, kvalifikacijos reikalavimai nustatomi kiekvienai pirkimo objekto daliai atskirai ir kiekvienoje iš jų gali būti skirtingi.

  - Tarkime, projekto vykdytojas, vykdydamas (viešąjį) pirkimą (anglų ir vokiečių kalbos mokymų pirkimas), kuris susideda iš daugiau nei vienos pirkimo dalies, kurių kiekvienos objektas savo turiniu yra skirtingas (pavyzdžiui, I – oji pirkimo dalis: anglų kalbos mokymai, II – oji pirkimo dalis: vokiečių kalbos mokymai), kvalifikacijos reikalavimus nustato bendrai visam pirkimo objektui (anglų ir vokiečių kalbos mokymai), o tai nėra proporcinga ir gali nulemti konkurencijos ribojimą. Tokiu atveju yra klaidinga nustatyti kvalifikacijos reikalavimą tiekėjui turėti ir anglų, ir vokiečių kalbų mokymo patirties. Reikalavimai turėtų būti atskirti kiekvienai pirkimo objekto daliai atskirai pagal atskiros dalies perkamą objektą.
- 2** Pasitaiko atvejų, kai projekto vykdytojai nesilaiko Metodikos 21 p., nurodančio, kad pirkimo vykdytojas turėtų įvardyti tik reikalaujamas kompetencijas nenurodant specialistų skaičiaus bei neapribojant jų galimybės dalyvauti keliuose pozicijose, ir pirkimo dokumentuose reikalauja, kad tiekėjas sutarčiai įvykdyti turėtų pirkimo vykdytojui pasiūlyti konkretų pirkimo sąlygose įvardintą skaičių specialistų (ekspertų).

Pažymėtina, kad įprastai sprendimus dėl pasitelkiamų specialistų skaičiaus turėtų priimti ne perkančiosios (ne perkančiosios) organizacijos, o tiekėjai, kurie teikdami pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose ir siekdami juos laimėti, turi patys parinkti reikiamus išteklius.

3 Pasitaiko atvejų, kai projektų vykdytojai nustato tokius kvalifikacijos reikalavimus, kurie yra neproporcingi arba (ir) nesusiję su pirkimo objektu.

➤ Pavyzdžiui, projekto vykdytojai, nustatydami kvalifikacinius reikalavimus, daro klaidą reikalaujant iš tiekėjo to, kas iš esmės neatitinka jo perkamo objekto: perkamos personalo valdymo mokymo organizavimo paslaugos, o iš tiekėjo reikalaujama, kad tiekėjas turėtų patirties valdant personalą. Toks reikalavimas laikomas neatitinkantis perkamą objektą ir jam neproporcingas, nes pirkimo objektas yra mokymų apie personalo valdymą organizavimas, o ne personalo valdymo paslaugos. Remiantis tuo, iš tiekėjo galima reikalauti mokymų vedimo aktualioje srityje patirties, bet ne praktinio darbo mokymų temos srityje patirties.

4 Pasitaiko atvejų, kai perkančioji organizacija (ne perkančioji) organizacija reikalauja iš tiekėjo įrodyti atitiktį tokiam kvalifikacijos reikalavimui arba pateikti tokį dokumentą, kuris nebuvo nurodytas (kaip reikalaujamas) išviešintose pirkimo sąlygose. Pažymėtina, kad tiekėjo kvalifikacija turi būti vertinama išimtinai pagal pirkimo sąlygose nustatytą tvarką ir išviešintas sąlygas.

Apibendrinant visą pateiktą informaciją, galima daryti išvadą, kad kvalifikacijos reikalavimų nustatymas kelia tam tikrų iššūkių, bet ši patikrinimo sritis yra kartu labai svarbi, siekiant sudaryti sandorį su tiekėju, kuris ne formaliai, o realiai gebėtų įvykdyti pirkimo sutartį. Kvalifikacijos reikalavimų dalis yra labai svarbus ir Agentūros vykdomų pirkimų patikrinimo objektas. Remiantis tuo, tiek mums, tiek jums, mieli projektų vykdytojai, kvalifikacijos reikalavimų nustatymas yra be galo aktualus klausimas, kurį bendromis jėgomis tikimės spręsti ir išspręsti kiekvieną kartą iškilus tokiam poreikiui.

Europos socialinio fondo agentūra
M. Katkauskas g. 44, Vilnius LT-09217
Tel. 8 5 264 9340
info@esf.lt, www.esf.lt

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014-2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksnių programa

Finansuojama
Europos socialinio fondo
lėšomis